

BESLUITEN BETREFFENDE LANGE TERMIJN PERSPECTIEF PROT. GEM. ZWOLLE IN ÉÉN DOCUMENT

EEN ONTLUIKEND PERSPECTIEF

Notitie Procesgroep Lange Termijn Perspectief
besluitvorming AK, 26 januari, 2 maart en 13 april 2015

INHOUD VAN DE NOTITIE

Inleiding.....	1
Hoofddoel van het langetermijnproces	2
Identiteit PGZ	2
De hoofdlijn is model "1 = 4+"	3
De verantwoordelijkheden van wijkkerkenraden en de AK	3
Randvoorwaarden voor een goed verloop van het proces	4
Vervolg van het proces	4
Procesbegeleiding.....	4
Beheerorganisatie.....	4
Gebouwen.....	4
Pastorale formatie	5
Bijlage 1: Reductie in kosten en formatie in de PGZ tussen 2010 en 2015	6

INLEIDING

(AK, 26.01.2015) (Citaten uit de notulen zijn cursief):

De urgentie voor structurele keuzes is alle wijkkerkenraden duidelijk. Wanneer we niets doen, is over enkele jaren het vermogen van de PGZ verdampt .

De consequenties van [de besluitvorming over] het rapport 'Een ontluikend perspectief' van de Procesgroep Langetermijnperspectief (LTP) vereisen dat alle wijkgemeenten moeten kunnen meedoen met de realisatie. Besluiten die de identiteit betreffen van één of meerdere wijkgemeenten, kunnen daarom [...] alleen maar met instemming van de betreffende wijkgemeenten worden uitgevoerd. Ons uitgangspunt is dat de wijkgemeenten uiteindelijk gaan over hun eigen identiteit.

De AK heeft de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoerbaarheid in financiële zin. Het kader voor kostenvermindering zal daarom met een meerderheid van stemmen in de AK vastgesteld kunnen worden. *Dat het huidige beleid gebaseerd is op decentralisatie van de financiële verantwoordelijkheid¹ betekent niet dat een wijk die het op financieel gebied verhoudingsgewijs goed doet, zich op basis daarvan zou kunnen onttrekken aan de gemeenschappelijkheid van het probleem; ze zal daarmee ook onderdeel moeten zijn van mogelijke oplossingen.*

(AK, 02.03.2015) (Citaten uit de notitie zijn cursief):

- *De AK accepteert dat zich tempoverschillen in de veranderingsprocessen gaan voordoen.*
- *De AK houdt bij de komende veranderingsprocessen rekening met de bijdragen die wijkgemeenten in het recente verleden hebben geleverd. Zie bijlage 1*

¹ *Er is behoefte aan meer helderheid in de terminologie rond de kosten. Gemeenschappelijke kosten benoemen als centrale kosten is onjuist, omdat (grote) delen daarvan wel aan een bepaalde wijk zijn toe te schrijven, maar toch niet aan die wijk worden toegerekend, omdat ze niet door die wijk zelf te beïnvloeden zijn en daarom bij de gemeenschappelijke kosten worden ondergebracht. Uiteraard blijven er daarnaast wel bepaalde centrale kosten over. Met als verdeelsleutel de opbrengsten van Kerkbalans worden de gemeenschappelijke kosten, waaronder die van de gebouwen, over de wijken verdeeld. Dat heeft tot gevolg dat geen enkele wijk een positief resultaat heeft. De decentralisatie van de financiële verantwoordelijkheid zal, inclusief de daarbij gehanteerde aannames, zoals toegezegd nog dit voorjaar worden geëvalueerd. De uitkomsten van die evaluatie zouden effect kunnen hebben op het LTP-proces, met die mogelijkheid houden we rekening.*

- *De AK houdt bij de komende veranderingsprocessen rekening met de ontwikkeling van de getalsmatige en financiële positie van de wijkgemeenten.*
- *De AK bevordert het samenwerkingsproces [bij voorkeur] daar, waar al sprake is van (een) beweging op eigen initiatief.*

HOOFDDOEL VAN HET LANGETERMIJNPROCES

De Protestantse Gemeente Zwolle moet in 2020 een toekomstvaste exploitatie hebben wat betreft

- de beheersorganisatie
- bezit van onroerend goed
- de formatie.

IDENTITEIT PGZ

(AK, 02.03.2015)

De AK gaat, wat betreft de identiteit van de PGZ, uit van Eindnota van de werkgroep identiteit (juni 2014) die de AK op 15 december 2014 heeft besproken. Hieronder staan enkele citaten (cursief) daaruit, dan wel een uittreksel ervan die de kern van de notitie uitmaken.

De identiteit van de PGZ is gegeven in de verbondenheid van de (zeven) wijkgemeenten. Zij zijn per definitie met elkaar verbonden. Hier wordt het christelijk geloof beleden dat zijn oorsprong vindt in de geschiedenis van de God van Israël met het volk van Israël. Jezus Christus is de climax van deze geschiedenis: een Joodse Jezus, onze Heer en Verlosser.

“Elk van de wijkgemeenten wil Jezus Christus volgen en (diaconaal) gericht zijn op de wijk, stad, buitenstaanders en biedt een divers aanbod van activiteiten.”

“In de wijkgemeenten worden binnen dit belijden verschillende accenten gelegd: gereformeerd, ruimzinnig, confessioneel, oecumenisch en evangelisch.” “Binnen de wijkgemeenten van de PGZ zijn te onderscheiden drie hoofdkleuren, drie accenten van inhoud en kerk zijn. In de toekomstige vormgeving van de PGZ zullen deze vorm blijven krijgen:

- *Confessioneel en evangelisch*
- *Ruimzinnig en oecumenisch*
- *Gereformeerde traditie”.*

“In al deze hoofdkleuren zijn elementen van de identiteit van de PGZ zichtbaar.

- *Eenheid in brede diversiteit van vormen (durf divers te zijn én zoek naar eenheid).*
- *Open voor buitenstaanders, voor randkerkelijken (denk aan de kaartenbak).*
- *Oecumenisch ingesteld; verbinding zoekend met andere kerken, migrantenkerken.*
- *Present in en voor de wijk (op microniveau), ook in de stadskerk; o.a. diaconaal*
- *Naar haar wezen missionair (zij wordt ingeschakeld in Gods missie voor de wereld; ze is uit op ontmoeting waarbij ze haar eigenheid toont, en staat daarmee in een spanningsveld).”*

Uit het verslag van de AK-vergadering, 15.12.2014:

“Van het begrip identiteit wordt bewust geen nauwkeurige definitie gegeven, het moet worden gezien als containerbegrip. De inhoudelijke insteek van de werkgroep wordt onderstreept: de identiteit van de kerk is meerkleurig; we moeten vanuit het geheel denken: samen vormen we de kerk. Daarbij blijkt dat we elkaar steeds meer nodig hebben, zodat de vraag overigens wel is hoe lang je ‘kleur’ nadruk kunt blijven geven.”

15.12.2015 wordt vastgesteld dat in de verscheidenheid van de Regenboog wijken (nog) náást elkaar functioneren, soms met weinig onderlinge contacten. Het gevoel van eenheid leeft weinig bij doorsneegeemeenteleden.

In de beschrijving van het model “1=4+” (hieronder) wordt gesteld dat wijken *“in hun bestaan onderling afhankelijk zijn van elkaar. Het langetermijnperspectief (LTP) van de afzonderlijke wijkgemeenten en het LTP van de PGZ als geheel zijn een gezamenlijk perspectief.*

De wijkgemeenten staan niet in een isolement ten opzichte van elkaar of van het geheel. Met elkaar staan de wijkkerkenraden en de AK garant voor de kwaliteit van de wijken.”.

DE HOOFDLIJN IS MODEL "1 = 4+"

(AK, 02.03.2015)

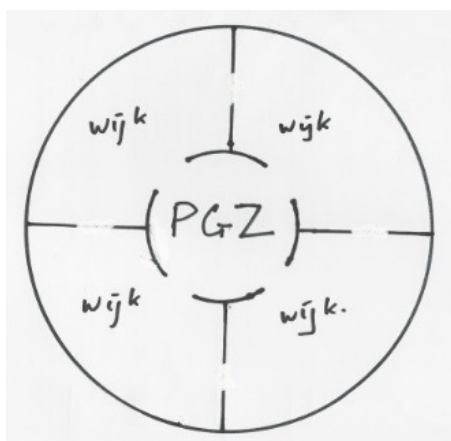
De AK besluit de organisatie van vieringen, de pastorale en diaconale zorg in de PGZ te organiseren op basis van een mix tussen geografische en theologische voorkeuren.

De AK ziet het te beschrijven model als een stip aan de horizon en realiseert zich dat de weg daarheen niet gedefinieerd is en dat de stip in de loop van onze tocht aan verandering onderhevig kan zijn.

Het model is als volgt beschreven:

- De gezamenlijke hoofdlijn is: behoud van de drie hoofdkleuren zoals die genoemd zijn bij het hoofdstuk 'Identiteit' en daarmee behoud van de Regenbooggedachte.
- De samenwerking tussen wijkgemeenten zou kunnen leiden tot een 4+ -model:
  1. Adventskerk en Oosterkerk
  2. Sionskerk en Emmaüskerk
  3. Stinskerk en Open Kring
  4. Wijkgemeente 2

In een tekening:

De onderbroken lijnen tussen "wijken" maken duidelijk dat er tussen de wijken onderling en tussen het geheel der PGZ en haar wijken open verbindingen zijn.

Daarmee wordt duidelijk gemaakt hoe ze in hun bestaan onderling van elkaar afhankelijk zijn.

Het langetermijnperspectief (LTP) van de afzonderlijke wijkgemeenten en het LTP van de PGZ als geheel zijn een gezamenlijk perspectief.

De wijkgemeenten staan niet in een isolement ten opzichte van elkaar of van het geheel. Met elkaar staan de wijkkerkenraden en de AK garant voor de kwaliteit van de wijken.

De verantwoordelijkheden van wijkkerkenraden en de AK

(AK, 02.03.2015)

- *Over de invulling van de inhoud van ieder der drie kleuren gaan de wijkgemeenten.*
- *De AK heeft de primaire verantwoordelijkheid voor het behoud van de Regenbooggedachte.*
- *De wijkgemeenten zijn per definitie met elkaar verbonden. Daarom zal ieder te ontwikkelen model uitgaan van die verbondenheid. Dat heeft directe betekenis voor de mate van zelfstandigheid van wijkgemeenten. Dat heeft ook directe betekenis voor de samenwerking met andere kerkgenootschappen.*
- *De AK heeft de verantwoordelijkheid voor bovenwijkse activiteiten.*
- *De AK faciliteert processen m.b.t. samenwerking en samenvoeging.*

Om zo lang mogelijk het gesprek open te houden en gezamenlijk te kunnen werken aan de toekomst heeft de AK de mogelijkheid te interveniëren:

- *Waar de gedragslijn van wijkgemeenten ten koste gaat van de gezamenlijke hoofdlijn, heeft de AK het recht van interventie.*
- *De AK heeft het recht van interventie op het gebied van de toekomstbestendige exploitatie van de PGZ.*
- *De AK heeft het recht van interventie op het gebied van de procesvoortgang.*

Randvoorwaarden voor een goed verloop van het proces

(AK, 26.01.2015 en 02.03.2015)

In het veranderingsproces van dit moment zijn randvoorwaarden:

- *elkaar opzoeken²*
- *transparantie*
- *luisteren en begrijpen van elkaar*
- *goede communicatie*
- *vertrouwen geven aan elkaar*
- *elkaar kritisch bevragen*
- *durf en leiderschap uitgaande van de AK*
- *durf en leiderschap bij predikanten.*

VERVOLG VAN HET PROCES

Procesbegeleiding

- *De AK benoemt een monitorgroep van (ten minste drie) gemeenteleden die kwaliteiten hebben om het veranderingsproces met en tussen wijken te ondersteunen met advies.*
- *Deze monitorgroep krijgt ook als taak te inventariseren welke ondersteuningsvragen leven bij wijkgemeentes, het CvK, het CvD en de AK.*
- *De AH mandateert het moderamen mogelijke leden van de monitorgroep te benaderen.*

Beheerorganisatie

Het Kerkelijk Bureau heeft zijn formatie in enkele jaren met 50% zien afnemen (zie bijlage 1). Op dit moment zijn er geen voorstellen voor een verdere versoering.

Wat betreft de formatie voor beheerders en kosters: de ontwikkeling van een toenemende inzet van vrijwilligers moet worden voortgezet. Dit is vooral een zaak van afzonderlijke wijkgemeenten.

Gebouwen

Vooronderzoek (AK, 13.04.2015)

- *Het CvK maakt een overzicht van de exploitatie per gebouw op jaarbasis³.*
- *Het CvK beschrijft de financiële positie van iedere wijk⁴*
- *In het kader van het Langetermijnproces maakt het CvK met de wijkkerkrentmeesters een analyse van*
  - ✓ *de passende gebouwenvoorziening per wijk(combinatie)*
  - ✓ *de passende voorziening van pastorieën in bezit van de PGZ inclusief de voorziening pastorieën.*

Uitvoering (AK, 13.04.2015)

- Ten minste één maal per jaar -en telkens wanneer de AK daarom vraagt- geeft het DB van het CvK inzicht in de financiële resultaten van het versoeringsproces en het effect daarvan m.h.o.o. het gestelde hoofddoel: *“De Protestantse Gemeente Zwolle moet in 2020 een toekomstvaste exploitatie hebben wat betreft de beheersorganisatie, het bezit van onroerend goed en de formatie.”*
Dit om de uitvoering eventueel bij te stellen.
- In beginsel wordt de eigendom beëindigd van ten minste twee kerkgebouwen naast de Emmaüskerk en het al verkoopbaar gestelde Rafter.
Dit voorstel wordt voorzien van een berekening met een min-max-effect.
- De eigendom wordt beëindigd van pastorieën die op termijn niet meer nodig zijn.
Dit voorstel wordt voorzien van een berekening met een min-max-effect.

---

² Het elkaar opzoeken hoeft zich niet te beperken tot een gebeuren uitsluitend binnen de PGZ; de wijkmogelijkheden zouden qua gebouwengebruik kunnen worden vergroot door ook met anderen (bijvoorbeeld andere kerken in de wijk) in gesprek te gaan. (AK, 26.01.2015)

³ In de vergadering van 26.05.2015 van het CvK wordt dit geagendeerd.

⁴ In de vergadering van 26.05.2015 van het CvK wordt dit geagendeerd. Het bij deze bullet genoemde vervolg is nog niet gepland.

Pastorale formatie

Wat hieronder staat is in de AK van 13 april aan de orde geweest. Er is geen beslissing genomen; wel is vastgesteld dat we afwachten tot de vergaderingen van het CvK (26.05) en AK (29.06). De hieronder geschetste lijn is de huidige leidraad.

Vooronderzoek

- CvK geeft aan welke pastorale formatie past binnen een toekomstbestendige exploitatie van de PGZ⁵.

Te agenderen in de AK-vergadering van 29.06.2015:

- De AK stelt vast welke pastorale formatie past binnen een toekomstbestendige exploitatie van de PGZ.
- CvK berekent op basis van de geldende toerekeningsafspraken de pastorale formatie van iedere wijk die past bij die toekomstbestendige exploitatie.
- De AK stelt per wijkgemeente vast of de huidige toegerekende formatie ondertallig, passend of boventallig is.
- De AK besluit dat boventallige formatie in een wijk elders ingezet kan worden.
  - ✓ in een wijk waar de toe te kennen pastorale formatie groter is dan de huidige
  - ✓ voor gezamenlijke doelen van de PGZ die beleidsmatig zijn vastgesteld.

Uitvoering

- In overleg met de betrokken wijkkerkenra(a)d(en) zoekt het moderamen een oplossing om in iedere wijkgemeente te komen tot een, volgens de afspraken toegerekende, passende pastorale formatie. Daarbij wordt zowel rekening gehouden met de eigen kleur / identiteit van een wijkgemeente als met de verantwoordelijkheid van de AK voor de Regenboog.
Ieder voorstel wordt voorzien van een berekening met een min-max-effect.

---

⁵ In de vergadering van 26.05.2015 van het CvK wordt dit geagendeerd. Het CvK geeft dan een advies voor de AK-vergadering van 29.06.2015.

BIJLAGE 1: REDUCTIE IN KOSTEN EN FORMATIE IN DE PGZ TUSSEN 2010 EN 2015

	Betreft wijkgemeente en formatie	Betreft gebouwen
Wijk 2	Geen	Grote Kerk en Refterzijn verlaten Jeruzalemkerk gerenoveerd; ruim parkeren
Sionskerk	geen	Geen
Hoeksteen	Samen met (oude) Oosterkerkgemeente	Kerkgebouw verkocht
Jeruzalemkerk	Samen met (nieuwe) Oosterkerkgemeente	Kerkgebouw voor wijk 2
Oosterkerk	Bestaande uit drie voormalige wijkgemeenten. De formatie is door natuurlijk verloop en interne vacaturevulling teruggebracht van 4,1 fte → 2,2 fte	Zie bij voormalige wijkgemeenten van de Hoeksteen en de Jeruzalemkerk
Stinskerk	geen	geen
Emmaüskerk	Gesprek met Sionskerk over samenwerking Reductie 0,7 → 0,5 → 0,4 2 ^{de} helft 2015 → 0,0 fte	Kerkgebouw wordt verkocht; wanneer?
Adventskerk	Reductie met 0,3 fte	Geen (SIO is geen eigendom van PGZ)
Open Kring	Bij emeritaat en interne vacaturevulling vermeerdering van 0,05 fte	geen
Kerkelijk bureau	reductie van 4,8 → 2,4 fte (+ 0,2 tijdelijk)	geen